

Reg. No. :

Name :

FY-19

FIRST YEAR HIGHER SECONDARY EXAMINATION, JUNE 2022

Part – III

Time : 2½ Hours

SANSKRIT SASTHRA

Cool-off time : 15 Minutes

(Optional)

Maximum : 80 Scores

निर्देशाः

- 15 निमेषाः समाश्वाससमयः ।
- प्रश्नान् पठितुं इच्छानुसारं चयितुम्, उत्तराणि क्रमीकर्तुं च अयं समयः उपयोक्तव्यः ।
- प्रश्नस्य निर्देशान् सश्रद्धं पठित्वा अवगम्य च उत्तराणि लेखनीयानि ।
- प्रश्नानाम् अङ्काः तत्र-तत्र दत्ताः ।
- उत्तरलेखनाय समयः अङ्काः च परिगणनीयाः ।

‘क’ विभाग: (व्याकरणम्)

1. अधोदत्तेषु प्रश्नेषु पञ्चनामुत्तरं कोष्ठकात् चित्वा लिखत – प्रत्येकम् एकैकोऽङ्कः । (5 × 1 = 5)

(क - ज) അഞ്ച് ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ബ്രാക്കറ്റിൽ നിന്നും തിരഞ്ഞെടുത്തു ഉത്തരമെഴുതുക.
ഒരു സ്കോർ വീതം.

(क) संहितासंज्ञाविधायकं सूत्रं किम् ?

(हलोऽनन्तराः संयोगः, अदर्शनं लोपः, परः सन्निकर्षः संहिता)

(ख) वकारस्य _____ ।

(कण्ठतालु, दन्तोष्ठम्, कण्ठोष्ठम्)

(ग) “उप + एति” = उपैति – अत्र विधिसूत्रं किम् ?

(एत्येधत्पूर्वसु, आद्गुणः, अनचि च)

(घ) गुण संज्ञा केन सूत्रेण विधीयते ?

(तपरस्तत्कालस्य, अदेङ्गुणः, वृद्धिरेचि)

(ङ) “रामस् + टीकते = रामष्टीकते” – सन्धिकार्ये सूत्रं किम् ?

(इको यणचि, ष्टुनाष्टुः, तोर्लिः)

(च) “सत् + चित् = सच्चित्” – अत्र विधिसूत्रं किम् ?

(तोः षि, स्तोः श्चुना श्चुः, तोर्लिः)

(छ) “शरि विसर्गस्य विसर्गो वा स्यात्” – इति सूत्रार्थः सूत्रं किम् ?

(वा शरि, ससजुषोरुः, ष्टुनाष्टुः)

(ज) सम्बोधने च _____ स्यात् ।

(प्रथमा, द्वितीया, तृतीया)

2-7 प्रत्येकस्य प्रश्नस्य अङ्कद्वयम् । चतुर्णां सूत्रार्थं लिखत । प्रत्येकं द्वावङ्कौ ।

(4 × 2 = 8)

2 മുതൽ 7 വരെ നാല് ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക 2 സ്കോർ വീതം.

2. आदिरन्त्येन सहेता ।
3. अनचि च ।
4. अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः ।
5. विप्रतिषेधे परं कार्यम् ।
6. कर्मणि द्वितीया ।
7. अपादाने पञ्चमी ।

8-11 प्रत्येकस्य प्रश्नस्य त्रीणि अङ्कानि । त्रयाणां उत्तराणि लिखत । प्रत्येकं त्रयोऽङ्काः

(3 × 3 = 9)

8 മുതൽ 11 വരെ മൂന്ന് ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക. മൂന്ന് സ്കോർ വീതം.

8. सूचनानुसारं पेटिकातः उचितरूपाणि चित्वा सन्धत ।

सूचना → सुधी + उपास्यः = सुध्युपास्यः ।

मधु + अरिः = _____ ।

धातृ + अंशः = _____ ।

लृ + आकृतिः = _____ ।

लाकृतिः, धात्रंशः, मध्वरिः ।

9. “उद् + स्थानम् - उत्थानम्” इत्यत्र सन्धिकार्ये स्वालित्यं चेत् निवारयित्वा लिखत ।

उद् + स्थानम्

उद् थ् थानम् = झरो झरि सवर्णे ।

उद् थानम् = खरि च ।

उत्थानम् = उदः स्थास्तम्भोः पूर्वस्य ।

10. “शम्भुस् + राजते = शम्भू राजते” – इत्यत्र सन्धिकार्ये उचितसूत्राणि पेटिकातः चित्वा लिखत ।

शम्भुस् + राजते

शम्भुर् राजते = _____ ।

शम्भु राजते = _____ ।

शम्भू राजते = _____ ।

रोरि, ससजुषो रुः, द्रलोपेपूर्वस्य दीर्घोऽणः ।

11. यथोचितं योजयत ।

(क)

(ख)

वाक् + ईशः - अम्मयम् ।

रामस् + शेते - वागीशः ।

अप् + मयम् - रामश्शेते ।

12 – 15 प्रत्येकस्य प्रश्नस्य चतुरङ्काः । त्रयाणां उत्तरं लिखत । प्रत्येकं चत्वारोऽङ्काः ।

(3 × 4 = 12)

12 മുതൽ 15 വരെ മൂന്ന് ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക. 4 സ്കോർ വീതം.

12. पेटिकायां दत्तेषु सूत्रेषु संज्ञासूत्राणि चित्वा लिखत ।

हलन्त्यम्, खरि च, नीचैरनुदात्तः, इको यणाचि, समाहारः स्वरितः, अनचि च, सुप्तिङन्तं पदम् ।

13. वलयात् उचित आदेशानि चित्वा उदाहरणेन सह योजयत -

अय् अव् आय् आव्

हरे + ए = हरये = _____ ।

विष्णो + ए = विष्णवे = _____ ।

नै + अकः = नायकः = _____ ।

पौ + अकः = पावकः = _____ ।

14. 'क' विभागे प्रदत्ताः सन्धिच्छेदपदाः 'ख' विभागे प्रदत्तेभ्यः सन्धत्तपदैः सह योजयित्वा लिखत ।

'क' विभागः सन्धिच्छेदपदाः → रामस् + शेते ।

षट् + मुखः ।

सन् + अच्युतः

रामस् + टीकते ।

'ख' विभागः सन्धत्तपदाः → रामष्टीकते ।

सन्नच्युतः ।

षण्मुखः ।

रामश्शेते ।

15. सूचनानुसारं "प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा" इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ।

सूचना : प्रातिपदिकार्थः, लिङ्गमात्रः, परिमाणमात्रः, संख्यामात्रः, उच्चैः, नीचैः इत्यादि ।

16 - 17 प्रत्येकस्य प्रश्नस्य षडङ्काः । एकस्य उत्तरं लिखत । षट् अङ्काः ।

(1 × 6 = 6)

16 മുതൽ 17 വരെ ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക. 6 സ്കോർ.

16. अधोदत्त माहेश्वरसूत्राणि सूत्रक्रमानुसारं लिखत ।

ऐ औच्, ऋ लृक्, ए ओङ्, अ इ उण्, लण् हयवरट् ।

17. सूचनानुसारं रेखाङ्कितपदानां विभक्तिः सप्रमाणं लिखत ।

(क) धावतः अश्वात् पतति ।

(ख) विप्राय गां ददाति ।

(ग) कटे आस्ते ।

सूचना → अश्वात् - अपादानसंज्ञा, पञ्चमी विभक्ति ।

विप्राय - संप्रदान संज्ञा चतुर्थी विभक्ति ।

‘ख’ विभागः (तर्क संग्रहः)

18. क - ज कोष्ठकात् पञ्चप्रश्नानां उत्तरं चित्वा लिखत । एकैकोऽङ्कः ।

(5 × 1 = 5)

ക മുതൽ ജ വരെ 5 ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ബ്രാക്കറ്റിൽ നിന്നും ശരിയായ ഉത്തരം തിരഞ്ഞെടുത്തെഴുതുക. ഓരോ സ്കോർ വീതം.

(क) तर्कसंग्रहस्य कर्त्ता कः ? (कणादः, अन्नभट्टः, महावीरः)

(ख) कति कर्माणि ? (एक, पञ्च, सप्त)

(ग) पृथिव्याः इन्द्रियं किम् ? (घ्राणं, रसनं, त्वक्)

(घ) चक्षुर्मात्रग्राहो गुणो _____ । (रसः, गन्धः, रूपम्)

(ङ) ज्ञानाकरणकं ज्ञानं _____ । (अनुमानम्, शब्दं, प्रत्यक्षम्)

(च) अनुमितिकरणं किम् ? (उपमानम्, अनुमानम्, शब्दम्)

(छ) अनुकूलवेदनीयं _____ । (द्वेषः, दुःखः, सुखम्)

(ज) नित्य सम्बन्धः _____ । (सामान्यम्, समवायः, विशेषः)

19 – 24 अधोदत्तेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तराणि वाक्येन वाक्यद्वयेन वा लिखत । प्रत्येकं द्वावङ्कौ । (4 × 2 = 8)

19 മുതൽ 24 വരെ ഏതെങ്കിലും 4 ചോദ്യങ്ങൾക്കുത്തരം ഒന്നോരണ്ടോ വാക്യത്തിൽ എഴുതുക. 2 സ്കോർ വീതം.

19. सामान्यं कति विधम् ? के ?

20. पृथिव्याः लक्षणं किम् ?

21. को नाम मनः ?

22. परिमाणं कतिविधम् ? के ?

23. स्पर्शः कतिविधः के ?

24. उपमितेः लक्षणं लिखत ।

25 – 28 त्रयाणां प्रश्नानां उत्तराणि लिखत । प्रत्येकं त्रयोऽङ्काः ।

(3 × 3 = 9)

25 മുതൽ 28 വരെ ഏതെങ്കിലും 3 ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക. 3 സ്കോർ വീതം.

25. द्रव्याणि कति ? कानि ?

26. यथोचितं योजयत ।

‘क’ ‘ख’

सांख्यम् – गौतमः

योगः – कपिलः

न्यायः – पतञ्जलिः

27. असमवायिकारणस्य लक्षणं उदाहरणं च लिखत ।

28. पञ्चावयवाः के ?

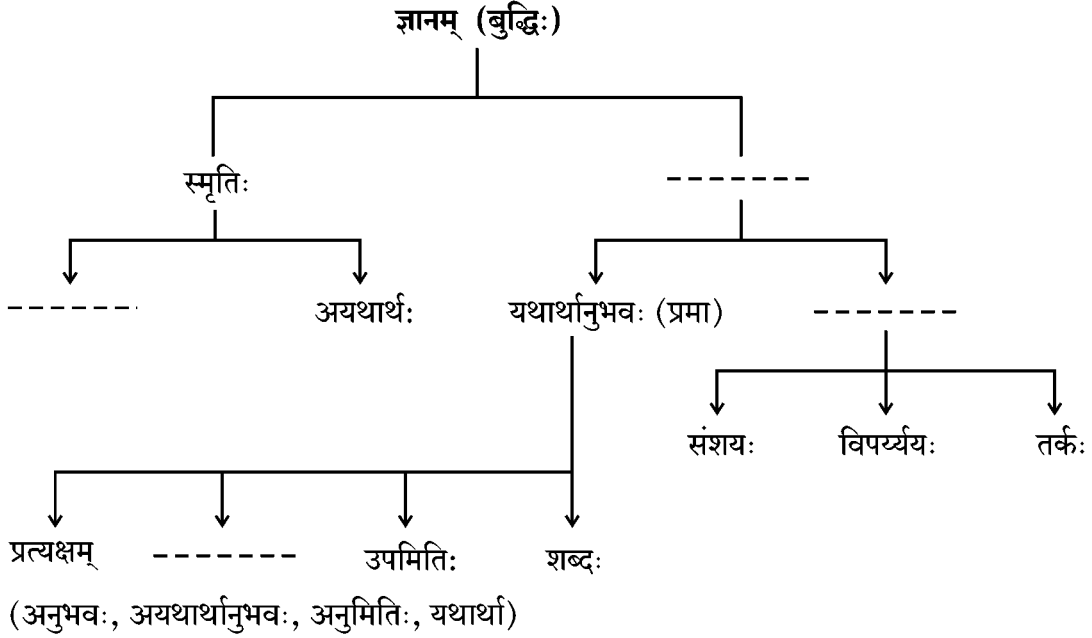
29 – 32 अधोदत्तेषु त्रयाणां प्रश्नानां उत्तराणि लिखत । प्रत्येकं चत्वारोऽङ्काः ।

(3 × 4 = 12)

29 മുതൽ 32 വരെ ഏതെങ്കിലും 3 ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക. 4 സ്കോർ വീതം.

29. हेत्वाभासस्य विभागान् लिखत ।

30. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत ।

31. इन्द्रियार्थसन्निकर्षाः के ?

32. शक्तिं आधारिकृत्य टिप्पणीं लिखत ।

33 - 34 एकमधिकृत्य सूचनानुसारं उपन्यासं आरचयत । षट् अङ्काः ।

(1 × 6 = 6)

33 മുതൽ 34 വരെ ഒന്നിനെക്കുറിച്ച് സൂചനയനുസരിച്ച് ഉപന്യാസം എഴുതുക. 6 സ്കോർ.

33. प्रत्यक्षभेदान् सूचनानुसारं विशदयत ।

सूचना – निष्प्रकारकं ज्ञानं, आकाररहितं, सप्रकारकं ज्ञानं, प्रकारसहितं, डित्थोऽयं, ब्राह्मणोऽयं, श्यामोऽयम् ।

34. अनुमानप्रक्रियां विशदयत ।

सूचना – व्याप्तिज्ञानम्, लिङ्गदर्शनम्, व्याप्तिस्मरणम्, परामर्शः, अनुमितिः ।